

Укладач доц. Атаманюк Д.В.

Тема **Методологічні основи Інвестування**

План

- 1.Сутність інвестиційної діяльності.
- 2.Класифікація інвестицій
- 3.Інвестиційний процес
- 4.Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності
- 5.Механізм функціонування та регулювання інвестиційного ринку...
- 6.Роль держави у стимулюванні інвестиційної діяльності

1. Сутність інвестиційної діяльності

В умовах ринкової економіки для забезпечення конкурентних переваг підприємствам необхідно приділяти постійно увагу інвестиційно-інноваційному розвитку.

Стратегічною ціллю держави повинно бути створення високоефективного конкурентоспроможного туристичного комплексу, який забезпечуватиме широкі можливості для обслуговування українських і іноземних громадян ,а також значний внесок в розвиток економіки країни. Для реалізації цієї цілі необхідно залучати значні інвестиції в сферу туризму. Туристична індустрія капіталоємна.І як стверджують дослідники ,капітал в ТІ залучається на довгий період часу і повертається досить повільно. Інвестиції в інфраструктуру ,матеріальну базу туризму стимулює інвестування підприємств малого бізнесу.

Поточний стан економіки визначається діяльністю господарюючих суб'єктів. Майбутній –обсягами інвестицій у виробництво. Від величини частки ВВП, яку країна витрачає на створення матеріально-технічної бази виробництва товарів і послуг ,залежать майбутні обсяги ВВП та відповідно добробут населення.

У вітчизняній та зарубіжній літературі можна зустріти різні трактовки поняття інвестиції. Термін ”інвестиції”походить від латинського ”invest”,що тотожне нашому поняттю вкладення капіталу.Згідно ЗУ ”Про інвестиційну діяльність”(1991р)**інвестиції** трактуються як всі види майнових та інтелектуальних цінностей,які вкладаються в об'єкти підприємництва та ін..видів діяльності,в результаті яких створюється прибуток(дохід)або досягається соціальний ефект.

Інвестиції згідно українського законодавства можуть існувати в грошовій та матеріальній формах,у формі майнових прав та ін. цінностей. Такими цінностями можуть бути:

- кошти,паї,акції та ін. цінні папери;
- рухоме та нерухоме майно;
- майнові права;
- сукупність технічних та економічних знань ,які необхідні організації.

Під інвестиціями розуміють економічні ресурси,які спрямовуються на збільшення реального капіталу товариства ,тобто на розширення або модернізацію виробництва сюди відносять витрати у”людський капітал”.

Доцільно врахувати думку деяких авторів,які стверджують ,що **важливою формою інвестицій є також ”фінансові права”**. Держава надаючи податкові пільги не отримує додатковий прибуток стає **додатковим** джерелом інвестування розвитку підприємств ...Держава надаючи інвесторам податково-амортизаційні пільги (преференції),оцінює

ефект від таких заходів ,виходячи з очікуваного повернення коштів ”фінансових прав” у майбутньому.

Отримання прибутку є однією з головних,але зовсім не єдиною економічною метою здійснення будь-якої господарської операції ,а не тільки інвестування.

Під інвестиціями слід розуміти всі види економічних ресурсів,які вкладаються у поточному періоді у відповідні об’єкти,створення яких сприяє забезпеченню розширеного відтворення ,а використання компенсує інвестору відмову від поточного споживання вкладених ресурсів шляхом отримання у майбутньому вигід(Дука А.П. с.50).

Інвестиції- це значно ширша економічна категорія ,ніж довгострокове вкладення капіталу в економіку (виробничі фонди)оскільки вони можуть впроваджуватися в найрізноманітніших формах :реальній,фінансовій, інтелектуальній,інноваційній,Інвестиції здійснюють тільки у високоефективні проекти,результатами яких є прибуток(дохід),дивіденди.

Інвестиційна діяльність підприємства є цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів,вибору ефективних об’єктів інвестування,формування збалансованої по вибраних параметрах інвестиційної програми (інв..портфеля і забезпечення його реалізації.(И.А.Бланк).

2.Класифікація інвестицій

Інвестиції відіграють важливу роль у розвитку і функціонуванні підприємства. Розрізняють валові та чисті інвестиції.

Валові інвестиції (ВІ) - це сукупний обсяг інвестицій за конкретний період, спрямованих на будівництво, придбання засобів праці і приріст товарно-матеріальних цінностей.

Чисті інвестиції (ЧІ) - це сума нових інвестицій, зменшена на суму

амортизаційних відрахувань (A) за деякий період часу.

Динаміка показника чистих інвестицій відображає економічне становище підприємства. Наприклад, якщо сума $ЧІ < 0$, тобто $ВІ < A$, то це свідчить про зменшенні випуску продукції на підприємстві, оскільки його виробничий потенціал скорочується. Якщо сума $ЧІ = 0$, тобто $ВІ = A$, то це означає, що випуск продукції на підприємстві є сталим. Інакше кажучи, для підприємства характерна стагнація. Якщо сума $ЧІ > 0$, тобто $ВІ > A$, то випуск продукції на фірмі зростає, оскільки виробничий потенціал підприємства розширюється.

За об'єктами вкладання засобів інвестиції поділяються **на реальні та фінансові**.

Реальні інвестиції - це вкладання грошових коштів у реальні активи (матеріальні і нематеріальні). Вкладання засобів у нематеріальні реальні активи, пов'язані з НТП, називають *інноваційними інвестиціями*.

Фінансові інвестиції - це вкладання грошових коштів у різні фінансові активи, передусім у цінні папери для придбання прав на участь у діяльності інших фірм, боргових прав тощо.

За характером участі в інвестуванні бувають прямі та не прямі інвестиції.

Прямі інвестиції - це безпосередня участь інвестора у виборі об'єкта інвестування і вкладанні коштів.

Непрямі інвестиції - це опосередкована участь у виборі об'єкта інвестування і вкладання коштів іншими способами (фінансовими посередниками). Інвестор купує цінні папери фінансових посередників, наприклад, інвестиційні сертифікати інвестиційних компаній.

Крім того, є також коротко термінові і довготермінові інвестиції.

Короткотермінові інвестиції - це вкладення капіталу на період не більше одного року.

Довготермінові інвестиції — це вкладання капіталу на період понад

один рік. У практиці великих інвестиційних компаній довготермінові інвестиції деталізують так:

- а) до двох років;
- б) від двох до трьох років;
- в) від трьох до п'яти років;
- г) понад п'ять років.

За формою власності інвестиції поділяються **на приватні, державні, іноземні та спільні.**

Приватні інвестиції — це вкладання коштів які роблять громадяни та приватні підприємства.

Державні інвестиції - це вкладання капіталу яке провадять центральні та місцеві органи влади й управління бюджетних, позабюджетних фондів іпозичених коштів.

Іноземні інвестиції - це вкладання капіталу іноземних громадян, юридичних осіб і держав.

Спільні інвестиції - це вкладання юридичних осіб та громадян країни та іноземних держав.

Розрізняють також поняття **“пряме інвестиційне підприємство” та “іноземна пряма інвестиція”.**

Пряме інвестиційне підприємство - це акціонерне чи неакціонерне підприємство, у якому іноземний інвестор є власником не менше 10% звичайних акцій або їхнього еквівалента в неакціонерному підприємстві, або ж має право голосу в акціонерному підприємстві.

Іноземна пряма інвестиція - вкладення капіталу, яке передбачає контроль інвестора над закордонними підприємствами чи компаніями.

3.Інвестиційний процес

Процес капіталізації заощаджень, тобто їх перетворення за допомогою механізму інвестування на активи, здатні приносити економічні вигоди, називається **інвестиційним процесом**.

В. Шарп визначає інвестиційний процес, як набір процедур, за допомогою яких інвестор вирішує, в які об'єкти вкладати кошти, визначає розмір необхідних інвестицій і в який момент їх здійснювати. (Краус...)

За редакцією наведеною А.П. Дука-інвестиційний процес-це механізм зведення разом тих, хто пропонує тимчасово вільні гроші з тими, хто має на них потребу, тобто пропонує попит. Фактично ІП є продовженням Інвестиційної діяльності, суттєва відмінність полягає в тому, що процес має відношення до певного об'єкту інвестування, тоді як ІД пов'язане з конкретним суб'єктом. ІП-це по суті механізм реалізації ІД, що безпосередньо орієнтований на обґрунтування доцільності інвестицій та їх реалізацію.

Період часу від моменту прийняття рішення про інвестування до моменту отримання останньої вигоди наз. **Інвестиційним циклом**, який складається з трьох основних періодів:

- Передінвестиційна фаза;
- Інвестиційна фаза-вкладення капіталу в об'єкти інвестування;
- Експлуатаційна фаза- відшкодування витрат і одержання вигод.

Стадії ІП:

1. Мотивація інвестування;
2. проведення передінвестиційних досліджень;
3. обґрунтування доцільності інвестицій;
4. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІП;
5. страхування інвестицій;

6. інвестиційне проектування;
7. ресурсне забезпечення;
8. капіталізація І (освоєння необхідних інвестицій та створюється відповідний об'єкт);
9. експлуатація створеного об'єкту;
10. інвестування оновлення та розвитку для забезпечення конкурентоспроможності об'єкту І, чи появи нової інвестиційної ідеї.

Інвестиційний процес розвивається на різних рівнях держави та суб'єктів господарювання.

4. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності

Суб'єктами ІД вважаються інвестори та учасники інвестиційної діяльності, які забезпечують здійснення інвестицій. Суб'єктами ІД можуть бути органи державної влади, фізичні та юридичні особи України та інших держав.

Індивідуальний інвестор-юридична або фізична особа, що здійснює інвестиції для розвитку своєї основної господарської діяльності;

Інституціональний інвестор- юридична особа, фінансовий посередник, який акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює ІД. Спеціалізується переважно на операціях з цінними паперами;

Стратегічний інвестор – суб'єкт ІД, який має на меті придбання контрольного пакету акцій (переважно частки статутного капіталу) для забезпечення реального управління підприємством відповідно до власної концепції стратегічного розвитку;

Портфельний інвестор – суб'єкт ІД який вкладає власний капітал у різноманітні об'єкти інвестування з метою отримання поточного доходу або приросту капіталу в перспективі.

В залежності від відношення до ризику інвесторів поділяють:

- Інвестор не схильний до ризику;
- Інвестор нейтральний до ризику;
- Інвестор схильний до ризику.

За менталітетом інвестиційного поведіння розрізняють такі групи інвесторів:

- Консервативний інвестор;
- Помірний інвестор;
- Агресивний інвестор.

Об'єкти інвестиційної діяльності

Об'єктами ІД є майно у різних формах, на яке витрачені інвестиції і яке використовується для отримання вигод: основні виробничі фонди та обігові кошти, цінні папери, н-т . продукція, інтелектуальні цінності, майнові права тощо .

Що більші інвестиції сьогодні , то більшими будуть обсяги ВВП країни завтра.(Дука)

Залежно від об'єктів І. розрізняють такі форми ІД :а)інноваційна діяльність- така форма ІД здійснюється з метою впровадження НТП у виробництво та соціальну сферу, включаючи:

- випуск нових видів техніки і технології;
- фінансування фундаментальних досліджень;

- розробка ресурсозберігаючих технологій;

б) капітальне будівництво;

в) лізинг;

г) корпоративна (в т.ч. акціонерна) форма інвестицій

- портфельне І.;

- фінансове І.;

- стратегічне І.;

- концесійне І.

Згідно українського законодавства інвестиції можуть існувати в грошовій, матеріальній, у формі майнових прав та інших цінностей. Останні групуються за напрямками у формі інтелектуальних прав (авторське право, "ноу-хау") , у формі прав користування природними ресурсами (землею, ін..ресурсами).

5. Механізм функціонування та регулювання інвестиційного ринку

Інвестиційний ринок забезпечує економічне зростання. **ІР-система економічних відносин** між усіма його учасниками, спрямована на здійснення комплексу операцій з інвестиційними ресурсами і товарами для обслуговування інвестиційних потреб економіки та фінансових потоків. (Л.М.Докієнко).

Інвестиційний ринок (ІР) - сукупність економічних відносин, які виникають між продавцями та покупцями інвестиційних товарів і послуга також об'єктів інвестування в усіх його формах (Бланк І.О.) (Дука А.П.).

Структура інвестиційного ринку:

а) ринок реальних інвестицій;

- б) ринок фінансових інвестицій;
- в) фінансові посередники;
- г) власники інвестиційних товарів; д) державні органи.

рис. Структура івест.ринку(Д)

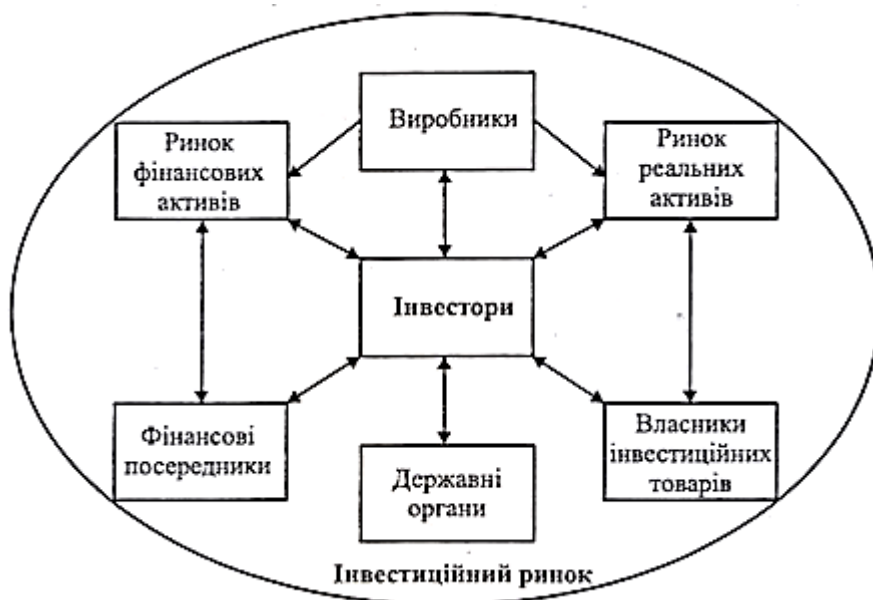

Рис. Структура інвестиційного ринку.

Основними елементами інвестиційного ринку – інвестиційні ресурси і товари, учасники (суб'єкти) інвестиційної діяльності та механізм правового регулювання.

Під інвестиційними ресурсами і товарами розуміють засоби (грошові кошти, цінні папери та інше майно, у т.ч. майнові та інші права, що мають грошову оцінку), які вкладають в об'єкти підприємницької та іншої діяльності з метою отримання прибутку та ін. корисного ефекту.

Учасники інвестиційного ринку – економічні суб'єкти, які діють у сфері практичної реалізації інвестицій, зокрема у сфері капітального будівництва,

інноваційній сфері, в сфері обігу фінансових активів та сфері реалізації майнових прав суб'єктів інвестиційної діяльності. (Док.)

6. Роль держави у стимулюванні інвестиційної діяльності (4,1)

Важливою умовою успішного функціонування ІР є ефективний механізм його правового регулювання, який охоплює всіх його учасників. Сучасний ІР має ринкові механізми саморозвитку і самоорганізації, однак потребує державного і міжнародного регулювання.

Інвестиційний клімат (інв. середовище) під яким розуміють політичні, правові, фінансово-економічні (вт.ч. податкові), соціальні, екологічні й інші умови ІД у країні, в якій діють інвестори ... визначають також привабливість для іноземних інвесторів. (Краус)

Інвестиційний клімат в Україні поки що несприятливий як для вітчизняного, так і іноземних інвесторів. Причинами є (на думку Крауса) заполітизованість економіки, негативні наслідки приватизації, нестабільність законодавства, низький рівень захищеності інвестора, значний податковий тягар, висока вартість банківських кредитів, нерозвиненість фондового ринку, субсидювання державних підприємств, низька ефективність господарювання, невиплата більшістю підприємств дивідендів, низька платоспроможність населення, криміналізованість в економіці тощо.

Ефективність його регулювання залежить від дотримання таких правил: 1) захист інвесторів.;

2) забезпечення справедливості, ефективності та прозорості ринків;

3) зниження системного ризику (стримувати надмірний ризик).

У світовій практиці розрізняють міжнародно-правову, державно-правову та інституційно-правову системи регулювання інвестиційного ринку.

Шляхами державно-правового регулювання є:

- Створення державної нормативної бази інвестування;
- Державна реєстрація суб'єктів ІР;
- Ліцензування професійних учасників ІР;
- Контроль за діяльністю на ІР та застосування санкцій за порушення роботи на ньому.

Держава може впливати на ІР за допомогою різних важелів грошово-кредитної податкової, бюджетної (податкові та фінансові пільги) амортизаційної, зовнішньоекономічної, науково-технічної, антимонопольної та соціальної політики.

Інституційно-правове регулювання має конкретно-обов'язковий, значною мірою самоврядний раціональний, орієнтовний на ринкову доцільність характер.

Необхідною для оптимального функціонування інвестиційного ринку є ефективна юридична, податкова і облікова база, у межах якої може діяти ІР.

Рис. Форми державного регулювання інвестиційного процесу (1 с.93).

Рис. Форми державного регулювання інвестиційного процесу

Висновки

Інвестиційна діяльність підприємства є цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів інвестування, формування збалансованої по вибраних параметрах інвестиційної програми (інв. портфеля і забезпечення його реалізації). Інвестиційний процес-це механізм зведення разом тих, хто пропонує тимчасово вільні гроші з тими ,хто має на них потребу, тобто пропонує попит.

Об'єктами ІД є майно у різних формах, на яке витрачені інвестиції і яке використовується для отримання вигод: основні виробничі фонди та обігові кошти, цінні папери, н-т . продукція, інтелектуальні цінності, майнові права тощо . Важливою умовою успішного функціонування ІР є ефективний механізм його правового регулювання, який охоплює всіх його учасників Сучасний ІР має ринкові механізми саморозвитку і самоорганізації, однак потребує державного і міжнародного регулювання

Література

1. Дука А.П. Теорія і практика інвестиційної діяльності [Текст] : навч. посіб. / А.П. Дука. - К. : Каравела, 2012. - 432 с.
2. . Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент: учебное пособие. - К.: Эльга — Н.Ника-Центр, 2001. – 448 с.
3. . Боярко І.М. Інвестиційний аналіз [Текст] : навч. посіб. / І.М. Боярко, Л.Л. Гриценко. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 400 с.
4. Докієнко Л.М., Клименко В.В., Акімова Л.М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. / Докієнко Л.М., Клименко В.В., Акімова Л.М. - К.: Академвилав, 2011. - 405 с.

